

(foto Joop van de Merbel)

We hoeven u niet te vertellen dat Orvelte één van de mooiste Drentse dorpen is. Vandaag laten we u kennismaken met de interessante omgeving van Orvelte. U komt langs het Orvelterzand, een overblijfsel van het eindeloze Ellertsveld. Na een prachtige fietstocht door de Staatsbossen doemen plotseling de enorme schotels van de Radiotelescoop Westerbork op. Hier lag eens het Kamp Westerbork. Iets verderop ligt het Herinneringscentrum. U fietst over het prachtige Groote Zand. Via nóg meer bossen en de dorpen Zwiggelte en Westerbork keert u terug naar Orvelte.

Onderweg gaat u met eigen ogen zien hoe Stichting Het Drentse Landschap haar best doet voor de natuur en voor het Drentse cultureel erfgoed. Natuur en erfgoed zijn ook úw aandacht meer dan waard! Steun ons... Dat kan op verschillende manieren. Kijk voor meer informatie op www.drentslandschap.nl. We hebben elkaar hard nodig de komende tijd!

lengte route 40 km.

startpunt Parkeerplaats zuidwestkant dorp.

gps-coördinaten startpunt
N 52° 50' 33" / O 06° 39' 14"

openbaar vervoer buslijn Beilen-Emmen, voor fietsverhuur uitstappen halte Westeinde, Westerbork; zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

fietsverhuur Tweewielercentrum Eising, Westeinde 22, 9431 CE Westerbork, (0593) 33 13 07.

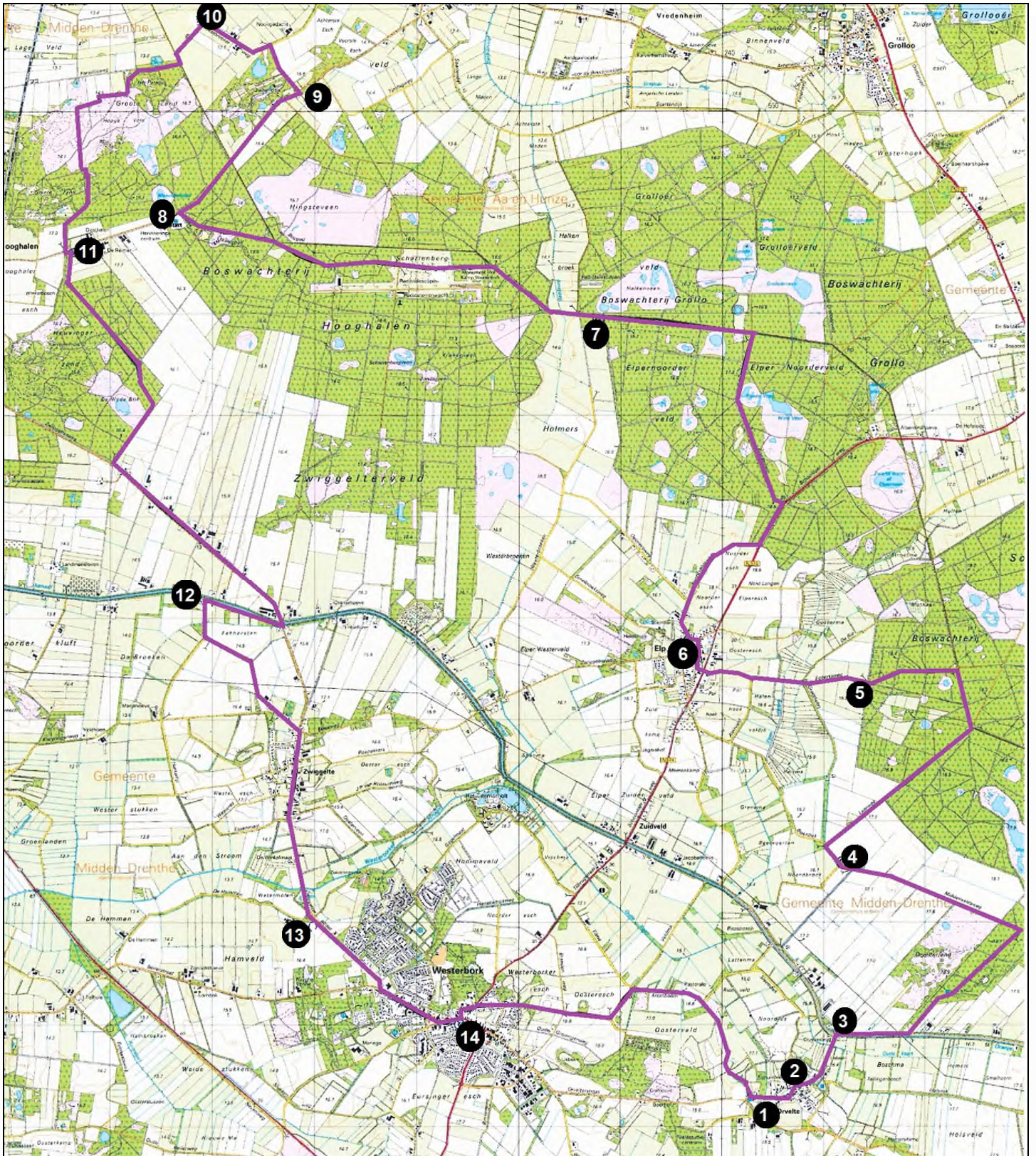
knooppunten waar mogelijk knooppunten Drents Fietsroutenetwerk aangegeven (www.fietsendrenthe.nl)

afkortingen KP knooppunt, LA linksaf, RA rechtsaf, RD recht door

Het Drentse Landschap

ROUTEBSCHRIJVING

- 1** Vanaf startpunt LA dorp in. Op driesprong RA langs tolhuis, Dorpsstraat.
- 2** Bij Café Warmolts bij KP 78 weg RD, Brugstraat. Op driesprong met doorgaande weg LA.
- 3** Oranjekanaal oversteken en RA. Eerste weg LA. Op driesprong in bos LA, Middenveldsweg
- 4** Op driesprong rechts aanhouden richting KP 66. Op driesprong bij paddestoel 24910 RA, Laarweg. Bij KP 66 LA richting KP 56. Eerste fietspad LA bij paddestoel 23162.
- 5** Aan bosrand bij KP 56 RD richting KP 50. Einde weg doorgaande weg oversteken dorp Elp in. Vervolgens RA richting KP 50.
- 6** Bij KP 50 rechts aanhouden richting KP 54, Schapendrift-Noordveldsweg. Na bocht langs doorgaande weg. In bos bij paddestoel 22870 fietspad LA richting KP 54. Bij paddestoel 21550 fietspad LA richting KP 58.
- 7** Fietspad RD langs KP 58 richting KP 03. Bij paddestoel 21461 links aanhouden.

- 8** Voorbij parkeerterrein Herinneringscentrum fietspad RA langs doorgaande weg.
- 9** Na 2 km na Dianaheide weg LA, Geelbroekerweg. Op driesprong LA.
- 10** Bij KP 33 LA. Fietspad volgen richting KP 31. Bij KP 31 rechtdoor richting KP 03. Einde fietspad bij paddestoel 23391 doorgaande weg oversteken en op fietspad even LA.
- 11** Bij KP 03 fietspad RA richting KP 05. Einde fietspad bij KP 05 LA fietspad langs doorgaande weg richting KP 11. Oranjekanaal oversteken en RA langs kanaal richting KP 11.
- 12** Bij sluis fietspad LA richting KP 11. Einde fietspad LA naar doorgaande weg. Doorgaande weg oversteken en fietspad RA. Bij KP 11 RD richting KP 19. In Zwiggelte op de rijbaan, buiten dorp fietspad langs doorgaande weg.
- 13** Bij KP 19 fietspad RD richting KP 90. Einde weg LA dorp in, Westeinde. Doorgaande weg door dorp volgen.
- 14** Voorbij kerk bij KP 90 LA. Bij wegwijzer 19130 rechts aanhouden. Eerste straat RA. Op kruispunten RD. Bij KP 97 links aanhouden richting KP 78. Eerste weg RA richting KP 78, Kromboom. Weggetje volgen tot in Orvelte. Einde weg LA. Vóór tolhuis RA terug naar startpunt.

Achtergrondinformatie over het gebied

Orvelte (foto Bertus Boivin)

Orvelte (punt 1 in de route)

Omdat Orvelte destijds een van de weinige overgebleven gave Drentse esdorpen bleek, is het dorp een ingrijpende ruilverkaveling bespaard gebleven. In 1961 werd Orvelte aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Eind jaren zestig begon de Stichting Orvelte de monumentale boerderijen te kopen. Men probeerde het dorp eruit te laten zien zoals het er halverwege de negentiende eeuw uitzag. Wat de Stichting Orvelte in het dorp begon, deed Staatsbosbeheer in de omgeving door de esgronden en de weilandjes te verwerven. Toen de Stichting Orvelte in 1999 in de problemen kwam, heeft Het Drentse Landschap zich ontfermd over het beheer van de eigendommen.

In het informatiecentrum van Het Drentse Landschap in de Drenthehof (Dorpstraat 1) komt u meer te weten over de geschiedenis van het dorp. Er worden onder andere een aantal films over het dorp vertoond. De Drenthehof is gratis toegankelijk.

Orvelterzand (punt 3)

Het Orvelterzand ontstond toen het veld door de steeds intensievere schapenbeweiding 'op de wind' ging. Later zorgde de aanleg van het Oranjekanaal voor extra uitdroging van het gebied. Toen Stichting Het Drentse Landschap het terrein begin jaren zeventig van de vorige eeuw in haar bezit kreeg, was het Orvelterzand bezig vol te groeien. Besloten werd de 'verbossing' een halt toe te roepen door het terrein weer door schapen en later door Schotse hooglanders te laten begrazen. Het Orvelterzand ontwikkelt zich tot een fraaie 'boomheide'.

Elperstroom (punt 5)

Met een zorgvuldig beheer probeert Staatsbosbeheer de soortenrijkdom van de oude hooilanden langs de Elperstroom te herstellen. De groenlanden worden niet meer bemest en regelmatig gemaaid en gehooid waardoor ze net als vroeger steeds meer versralen. Ook het verhogen van het grondwaterpeil helpt ervoor te zorgen dat planten en grassen die de kunstmest uit de groenlanden verjoeg, hier weer gaan groeien en bloeien.

Staatsbossen (punt 7)

Een deel van de Staatsbossen zijn nog een 'ouderwets' productiebos, zoals dat voor en vlak na de Tweede Wereldoorlog op de kale heidevlakte 'over het spoor' werd aangelegd. De grond bleek na ontginning te slecht om als landbouwgrond te gebruiken. Dus liet Staatsbosbeheer er 'bomenakkers' inplanten met onder andere grove den, douglasspar, lariks en Amerikaanse eik.

De laatste jaren zijn overal in de Staatsbossen maatregelen genomen om er 'natuurlijker' bossen van te maken en worden er maatregelen genomen om de natuur een handje te helpen. Let u maar eens op de ondergroei. In de oude naaldbossen konden de stralen van de zon nauwelijks de grond bereiken waardoor er niets op de bodem groeide. Door er bomen tussenuit te kappen kregen struiken en planten de kans zich te ontwikkelen.

Radiotelescoop Westerbork (punt 7)

Eind jaren zestig werd op het voormalige kampterrein de Westerbork Synthese Radio Telescoop gebouwd. Deze bestaat uit veertien antenneschotels met elk met een middellijn van 25 meter die exact oost-west opgesteld staan. De afstand tussen de eerste en de laatste telescoop is drie kilometer.

De Westerbork-telescoop geldt nog steeds als één van de gevoeligste radiotelescopen ter wereld. Inmiddels heeft huidig eigenaar Astron in de buurt van Buinen en Borger met het Lofar-project de volgende generatie vele malen gevoeliger radiotelescopen gerealiseerd.

Radiotelescoop Westerbork (foto Hans Dekker)

Kamp Westerbork (punt 8)

Het verhaal van Kamp Westerbork begon vlak voor de Tweede Wereldoorlog. Staatsbosbeheer had dit eenzame heideterrein van in totaal 200 hectare beschikbaar gesteld om joodse asielzoekers uit Duitsland op te vangen. De bouw van het Centraal Vluchtelingenkamp Westerbork begon in juli 1939. De regering had er bij de initiatiefnemers op aangedrongen de barakken niet té mooi te maken om te voorkomen dat deze te zeer zou afsteken bij die van de bewoners van deze arme streek... In juli 1942 veranderde de bestemming in Polizeiliches Durchgangslager Westerbork. Meer dan honderdduizend joden en enkele honderden zigeuners verbleven er voor ze op transport gesteld werden naar de gaskamers van Auschwitz en Sobibor. Na de oorlog was het kamp korte tijd in gebruik als interneringskamp voor NSB'ers. Van 1951 tot 1971 deed Kamp Schattenberg dienst als woonoord voor een grote groep Zuid-Molukkers. Er woonden begin jaren zestig zo'n 2000 mensen in dit 'Molukse dorp op de Drentse hei'. Eind jaren zestig verhuisden de Molukkers naar nieuwe woonwijken elders. *Kijk voor meer informatie over Herinneringscentrum Kamp Westerbork op www.kampwesterbork.nl.*

Nationaal monument Westerbork (foto Archief HDL)

Bos Hooghalen (foto Bertus Boivin)

Groote Zand (punt 10)

Het Groote Zand is een van de mooiste parkheidelandschappen van Noord-Nederland: een heuvelachtig heideterrein met hier en daar groepjes bomen. De afwisseling van natte en droge gedeelten zorgt ervoor dat vrijwel alle heidesoorten op het Groote Zand voorkomen. Een deel van het veld dreigt overwoekerd door grassoorten, waaronder het hardnekkige pijpenstrootje. Drentse heideschappen en Schotse Hooglanders hebben op het Groote Zand dagwerk aan het pijpenstrootje en de opslag van jonge boompjes.

Oranjekanaal (punt 12)

In 1853 ging de Drentsche Veen en Midden Kanaal Maatschappij vol enthousiasme aan de slag een kanaal aan te leggen van de Drentsche Hoofdvaart naar de Bargerven bij Emmen. Economisch gezien is het kanaal nooit een succes geworden. Er waren teveel sluizen en het Oranjekanaal bleef te ondiep! Met name in het voorjaar zijn de hoe oevers van het kanaal schitterend geel dankzij de Brem.